

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot Ugy a Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek agdíjajkért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendőik. félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Az ó-klasszikus nyelvek, s különösen a görög.

A görögnyelv és irodalom, mely a latinak s így a latinfajú nyelveknek is szabályai és szavai, vagyis elméleti és gyakorlati részében alapját képezi, azon irodalom, melynek elmetermékei Európa tudománya s művészetének teremtő, fenntartó, éltező, szellem sugarai valának s azok mai napig is; azon irodalom, mely az időviszontagság romboló hatása alatt természetszerűen bekövetkezett érzékeny vesztesége daczára is, négyezer oly dus tartalmu mint a hozzá képest ifju romai irodalom s mely még mai napig is két ezernél nem kevésbé több műreimeket számlál, melynek mindenikében ermszetsesség, mely gondolkozás, helyes következtetés, kellemdu előadási modor, erélyes kifejezés, finom izlésű külsin vetélkedve akarja egymást felülmulni, azon fényes irodalom mely megérdemli, hogy minden művelt ember komolyan tanulmányozza.

A ki akár a görög, akár a latin mintá művekkel habár csak felületesen, de még is foglalkozott, biztosan meggyőződött arról, hogy azoknak képzővölt a tartalom és alakjuknál fogva, nyelvtan, üszet, aesthetika s egyéb tudományos és művészi, ideális és realis irányokban megbecsülhetlenül nagy, hogy ne mondjam kiszámíthatatlan. A többek között csak kit ne lelkesítene az eszményi körben emelkedő Platónak — kiről Olympiodor: „ha az Istenek emberin nyelven szólának csak Plató (Aristoteles) nyelvet választaná Jupiter” — igazság és erény utáni lángbuzgalma, s államterveinek a népboldogításban — melynél humanisztikusabb csakugyan non datur — való egyszerű megtestesítése, hogy a polgari élet a legfőbb ideával megegyező tökély és magaslatra jusson? Kinek szívet tudja hidegen hagyni, az egyszerű hattyuadal: magasztalom sorsomat, hogy t. i. „mint ember, mint görög, mint atheni s mint Sokrates kortársa voltam a világon?” Nem is emlissom Gorgiasát, melyben az a k k o r i m o d e r n b u t a t e p h i s t á k p o l i t i k a i r h e t o r i k á j a e l l e n é b e n a j á n l j a

tiszta jellemet a valódi művelt állam férfi Sokrates személyében, ez lenézi azon alávaló fogásokat, melyek által jellemszegény hlandók, csucso; hatalom s gálázó méltóságra kapaszkodni buzgón ohajtanak, s egész életén keresztül, polgárokat és idegeneket: igazság, mérséklet, becsület és erényre buzdít.

Megmondom, hogy kit nem lelkesíthet az ily tudományosan fönséges dolog: azt, ki könnyedén felületesen ítélni és ítélni is — mert tanulmányainál fogva csakis úgy képes ítélni — legalább megközeleltő szakkészséggel nem élvezhetvén, sem az egyik sem a másik, sem a görög sem a latin klasszikusokat, vagyis más szóval magyarán, a ki nem ért a klasszikusokhoz, s így a nyelvtények belsejében rejlő indokok fel nem kutathatása miatt, az ilyszerű Frary hidegen marad; sőt még más balgáknak is alkalom adtán elárulja pressimisikus czégére sönörödött fanryagyümölcsét.

Korunk mindenesetre tagadhatlanul realis irányu de ha azért minden törekvésünket, csak az utilitarizmus Molochja felé irányítjuk, s az eszményi világból teljesen kivetkezve, a származható elvek élő erét bedugaszoljuk, elvi katasztropha elé állítjuk nemünk, melyből vagy végpu-ztulás vagy pedig óriási sü yedés leendő a végeredmény.

Ezek felsorolása után, hogy még alaposabban hozzászóljunk a IX. évfolyamunk 25 sz.-nak vezércikkéhez is, mondjunk pár véleményyt, az ó-klasszikus nyelvek és a modern, — mivel nálunk ez leginkább divatos — a francia nyelvéről.

Megvallom itt e tekintetbeni ítéleteimet, világért sem elenszenvből teszem, annál is kevésbé, mert én az ó-klasszikusokon kívül a francia nyelvet is mint rendkívüli tárgyat tanítom, hanem soraimban a dolgot igazi realitásában tüntetem fel, mit bizonyosan minden szakértő helyben is fog hagyni.

Tartalom és alakra nézve ajánlatosabb úgy a görög mint a latin, akár melyik modern nyelv, s így a francziánál is az iskolák számára, képző ereje s azon körülménynél fogva? mert úgy se tudják a tanulók a modern nyelvet is, csak is tankönyvekből

annyira elsajátítani, hogy ők rokon-nyelvű tudományos egyetemen nagy fáradság nélkül megélhették. Főképp kiemelendő a latin nyelv mint ugyyszólva nemzetközi nyelv; az egész világon találók embereket, kikkel megértekezhetem, de modern nyelven ezt valamikor megérni, azt hiszem arról *conclatum est*, mert tudományos nemzetközi kongresszus éppen a 25. század ideáljai szerint jöhet ugyan össze, de azon tudósoknak betegsége, még pedig oly szerű tudományos betegsége lesz az óklassicizmus, hogy csakis óklassikus eszméikkel terhelve fognak egyesek székhelyeikre visszatérni, s el fogják mondani mint a Homérról csufoló halász gyermekek: „A mit megfogtunk, azt itt hagyjuk, s a mit meg nem fogtunk azt magunkkal visszük.“ Egy kissé prózai, de miután a Homér körüllevőknek is szükséges volt a halászfiúk magyarázata, magyarázatukat én is ide íktatom: „Miután sikertelen volt a halászatunk, leülvén bogarakat kerestünk; a megfogottakat ott hagyjuk, a melyeket pedig meg nem foghattunk, azokat hazavisszük.“

Applicatio: mi tudósok egyes elveket hagyunk és hányunk el, de csak a selejtet, a nem sokat értőt; azt meg semmiképp se tudnók elvitatni: hogy a görög meg latin, mégis európai tudományos műveltségünk alapja s nem valami modern nyelv, s így az óklassicizmust semmiképp el nem dobhatjuk.

A görög nyelvnek könnyű hajlíthatósága, szavaiban határozott bevégzettsége, zengzetes hangtana van; a kifejezési erőt, tömörséget és gondolati élességet, változatos módjainak finom használata, pontosan megkülönböztető időneme s dúsgazdag időfokozatában annyira feltünteteti s érezteti, hogy veie sem régi sem új nyelv nem versenyezhetik, s így a francia sem; nem is kell említenem esztanának gyönyörű fejlettségét és egyéb mellékes körülményeket, melyekből mint alapból, a latin és más román nyelvek tulajdonságai kimagyaroztatik. A francia többek között mint tanulandó tárgy már csak azért is az óklassikusokat meg sem közelíti, mert szavainak eleje, közepe, vége a XI. századtól kezdve oly annyira finyásan bizonytalan, posványos, hogy még a leggyakorlottabb tudóst is — ha csak nem született francia — csufosan kipróbálja, sőt még pellengére is állítja. Én úgy tekintem az óklassikus nyelveket, mint ezredéves tölgyeket, a modern s ebben a francia nyelvet, mint sudar jegenyét! Az óklassikus nyelvek már természetes irányuknál fogva jellem szilárdítók; ezek a kényes czifraságok, pedig puhító szerek, melyek affectatioik miatt, néha néma bosszút idéznek elé.

A görög és latin nyelv oly valami: mely a szó és mondattani szabályok alapos ismerete, és ezeknek folytonos evidentiába tautása mellett műremekei élvezhetésére óriási szóbőséget tételez fel, melyben azonban a szószarmaztatás bámulatos gazdagságának oroszán rész jutott; a francia nyelv szabályai újabb kora nyelv levén, inkább közel áll hozzánk; a l o d i m ű r e k e i mit pékinások is olvashatnak tartalom-alak számra vagyis minőség és mennyiségre nézve: a görög és latin irodalom — jeles műdarabjaival egy napon meg sem is nevezhetők. Erről mindenki könnyen meggyőződhetik, az irodalom történetekben föllelhető, egyszerű nomenclaturákat olvasva is.

Valaki azt az ellenvetést tehetné: Hallásból is meg lehet a benne nemszületettnek a francia s angol nyelvet tanulni. Felelet. Meg de akkor nem tud a helyesen írni: ha pedig könyvekből tanulja ő sokszor elmondja mondokáját s meg is értik, de ő nem, vagy csak nehezen ért meg másokat, (tisztelet a kivitelnek) s ebből is láthatni a modern nyelvek tökéletlenségét.

De már eleget beszélénk általánosságban s inkább a görög nyelv és irodalmat tartva szem előtt, — mit hogy miért tettem? minden gondolkozó fő abban leli annak okát mivel a görög, nem tekintve a sabellus umber, oscus, faliscus nyelveket, annyira közeli rokonságban áll a régi latiumi nép nyelvével, hogy annak mint többször hangsúlyoztam egyenesen anyja, alapját képezi; az alapot kell fenntartanunk, különben az épület fenn nem állhat!

Mindazonáltal ez nem zárja ki, sőt nyelvi szerves összefüggése miatt megköveteli, s hogy képletesen szóljak örül annak: hogy leánya, a latinnelvről is vele párhuzamban szóljak, a „Közművelődés“ IX. évf. 25. sz. is alkalomszerűen különben is sarkal.

Az nem áll, hogy ugy a középkor, mint a renaissance időkben az emberek nem bírtak volna nevezetes és figyelemre méltó irodalommal s így csak is Ciceró, Horac, Livius, Ovid s általában az óklassikusok lettek volna mások hiánvában olvasandók. Kérem csak e neveket olvasni: Dante 1265—1321. Petrarca 1304—1364. Boccaccio 1313—1375; Bembo 1470—1547. Ariostó 1474—1533. Torquato Tasso 1544—1595. Machiavelli 1469—1527; Rabelais † 1553; Milton 1608—1674; Molière 1622—1673 stb. stb. mind oly nevek, kiket örök emlézetben fog tartani ugy a tudomány, mint a művészet geniusa; hogy ne is említsem: Bessarion, Argyropylos, Chalkondylas, Lascaris Konstantinápolyból olasz földre menekült nem ókori tudósokat. Ezeknek műveit jó lesz fontolóra venni, s önmagunktól kérdezni vajjon nem olvasták-e ezeket az ókori klassikusok mellett a művelt körök, anélkül azonban, hogy az óklassikusok alapvető s irányadó szellemterméke mellőzötetett volna? Tehát figyelemreméltó irodalom s mégis jutott idő az óklassikusokra is.

„Hogy minden nemzetnek meg vannak „saját nagy írói“ s a nemzet híven olvassa azokat, az egész természetes, mit ha nem tenne rűt hálátlanságot követne el; azonban hogy ezen „saját nagy írók“ művei „benső értékre nézve — az óklassikusok remek műveit tulszárnyalják“ ezt állítani csak akkor lehetne, ha valaki képes volna az irodalmi kincseket mérlegre téve pontosan megbecsülni; mire azonban „véleményem szerint physikai és morális okok miatt, halandó nem képes, s következőleg ítéletet se mernék e felett mondani. Memcsak a német, hanem bármelyik egyetemen is, a tudós vita beszédek tarthatók latin nyelven és tnyelg tartanak is.

„Miért kinozzák a gymn. siumba járó tanulókat nyolcz éven át oly nyelvnek tanítása és megtanításával, melyből a közönséges életben hasznót nem merithetnek?“ Kérem alázatosan: Eltekintve a fenneb említett utilitarizmustól, mely soha elsőrangu czél a tanításban nem lehet, röviden erre azt jegyzem meg: a gymnasiumi tanulókat nem a közönséges élethivatás betöltésére akarnók nevelni, hanem igenis legtöbbet tudomány és fensőbb tudományokra, an-

nak pedig minden ágában a latin nyelvbe'i jártasság okvetlenül szükséges, ezt elmondhatják ak r csak a mult évben egyetemre ment jogász- orvos- póp tanárjelöltek stb.

És most azon reményben, hogy a t. collégák közül még lapunk hasábjain többen is fognak általában a kedves latin és a zengzetes görög nyelvről szólni, le is teszem a tollat. Soraimból kitűnik: hogy míg élő nyelveket sokszor társadalmi és politikai szempontból is kritika sőt censura alá kell vetni, addig a latin és görög nyelvet, sem nemzeti sem egyházi sem közművelődési szempontból senki józanon meg nem támadhatja.

Végeredményül tehát: a míg a tudományra szükségünk van addig e két nyelvet ki nem lehet küszöbölni, mert ezt sem az elméleti komoly vizsgálódás, sem a gyakorlati életbölcesség, meg nem engedheti; míg a klasszikusból lehet észjarasi könnyűséget és fértias jellemzilarádságot meríteni, — ezt pedig senki kétségbe nem vonhatja, hogy mindig lehet, addig az ó-klassikusoknak élni, virágozni kell! Az ó-klassikusokban van meg politikai életünk szabad alkotmánya előképe, ott vannak szabadság és függetlenségünk oly szent eszméi letéve, hogy már csak azért is jó kedvvel kell tanulni minden műveltségre igényt tartó tanuló és tanultaknak az ó-klassikusokat!

Dr. Veress.

Toleransok-e protestánsaink?)

A magyar justitiát, hála Istennek a felekezetiesség vastag békoja nem nyűgözi!

Valóban különönsnek tünik fel főképpen azon vastagnyaku türkölés, melylyel t. Kertész ur és némely hivi a hazai törvény iránt viselgetnek. Pedig a temetkezési ügyben eljart tisztviselők mindnyájan protestánsok. Az alispáni hivatal részéről tekintetes Dósa Elek főjegyző ur, mint az igazság és törvényes jog hivatott öre, intézkedett első sorban a temetkezésre nézve. Az alsóregeni jarás érdemes szolgabirója és helyettese szintén protestánsok.

Ezen körülmény meggyőzhette volna tiszteletes Kertész József urat, mint Erdő Csinád első intelligens emberét arról, hogy itt nem a „pápiák“, hanem a törvény érdekében történik a hivatalos intézkedés. Hisz, ha a katolikusoknak és reformatusoknak külön temetőjük volna, még akkor is a törvény világosan mondja: „temetőkben a különböző vallásfelekezetek tagjai vegyesen és akadálytalanul temetkezhetnek. (1868. évi LIII. t. cz. 22. §.)

Az 1879. évi XL. t. cz. 54. §-a szerint: „aki az 1868. cz. törvényczikk 22-ik §-ában foglalt intézkedés ellenére a meghaltak eltemetését erőszakkal vagy fenyegetéssel megakadályozza, háromszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.“ Daczára annak, hogy a temetkezési jog korlátozását a törvény szigoruan tiltja, s daczára annak, hogy jelen jogsértő esetben az alispán és szolgabirói hivatalok a törvény megtartása végett érelyesen intézkedtek, csendörök is voltak kirendelve, hogy

ellenszegülés esetén katonai hatalommal is a törvényrendeletének elégtéteesség: mégis t. Kertész József lelkész ur vezetése alatti reformatus megye február 28-án tartott gyűlésében elhatározta, „hogy a katolikusoknak nincs helyök a temetőben temetkezni.“ A temetkezést csakis azon feltétel alatt engedik meg: „ha a felnőtt személyért 5 frt, és egy kisedéért 3 frt o. é. fizettetik a reformatus megyének.“ A ref. hitközségnek a temetkezési jogkorlátozására vonatkozó ezen határozata, a folyó év február 28-án teljes községi gyűlésben a faluházánál ki is lett hirdetve.

Ha valaki a fenn elősoroltak igazvoltában kételkedik, tessék az illetőnek a helyszínére jönni, itt a dolgot vizsgálja meg alaposan és igazságosan, akkor átfogja látni állításom igaz voltát, s tapasztalni fogja, hogy a mindenható Isten és a kath vallás kálvinista részről oly nemtelen módon volt gyalázva, hogy azt, a közerkölcsiség és szemérem érdekében nem is lehet a nyilvánosság terén megemliteni. Az elfogulatlan vizsgáló megfog győződni, hogy t. Kertész József kálvinista prédikátor egy szegény kath. családdal szemben az üldözést, egész a végletekig vitte. — Az iskola ügy miatt, jogtalanul sokat üldözte Szabó György hivemet; ezzel nem érvén be, még a templomban is sértegette. Hamza György rokonának elhalálózása alkalmával, a kálvinista templom kathedrájából a következő szavakkal illette „Bucsuzik Hamza György Szabó György hitvallás-tagadó eltévelyedett bódorgó lelkétől.“ — Szabo György Erdő Csinádon, a született falujában, mint szegény ember igyekezete folytán belső birtokot szereztén, — mint független polgár saját községében lakott. — Azonban t. Kertész ur zaklatása miatt nyugodalma nem lévén, otthoni birtokát eladta. és most Kaálban zsellérházban lakik. — Ez a kálvinista lekipászteri türelemnek szép bizonyítéka. — Még az is megtörtént, hogy bizonyos „Nagy ispiónok“ pénzajánlattal kivánták a kath. hívőt a kálvinista vallásra visszatéríteni.

Ha a szegény ember ka hollikus lesz, s esetleg tartozik „a ref. eklezsiának“ az evangelium szerint reformált nemés és szent eklezsia tagjai — készek — a szegény embernek a bőrt is lehuzni, nem engedik, hogy a szegény adós a tőke-pénzt kamatozza, hanem az összes tartozás kifizetését azonnal követelik, mihelyt valaki katolikus lesz. — Az ilyen eljárás által a kath. hitre való térést nagyon megtudják gátolni.

Több helytt történt, hogy egyszer már jelentette is magát a ref. lelkésznel a jóérzelmu reformatus atyafi: meggyőződésből katolikus kivánni lenni, — azonban másodsor már nem mert jelenkezni, — mivel, a fenyegetések ezer nemével találkozott. Vannak bizonyos kálvinista egyének, kik a szegény kath. hívővel szemben egész zsarnoki hatalmat gyakorolnak. Az ilyenektől méltán lehet kérdeni: hol van a honfui, hol van a kereszteni, hol van az ember baráti érzés?!

(Folyt. köv.)

TÁRCZA.

Ünnepi naptár.

Verses jelmondatokban.

(Folyt.)

Jul. 9. Sz. *Anatolia szűz és sz. Audax vtk.*

Nincs mért küzdj Aurél! Anatólia szive nem itt él;
Mert hisz a szentséges Jézus — az égi Jegyes.
A mérges kigyó sem sérti; okulhat a kinzó.
Nemde derék Audax! égi mit ebbe csodálsz?

Sz. *Czirill ptk. vt.*

Mint a csipke-bokor: máglyája elég; de a jámbor
Főpap sértetlen! mily csoda és hit-elem!

Sz. *Gulhani Sz. Verónika sz.*

Tiszteletünk tárgya Veró, e jámbor apácza.
Nem lehetetlenség most sem a szent-hitűség.

Jul. 10. Sz. *Amália sz.*

Hasztalanul bókol kezeért a bajnok Károly:
Mint neve: „Szeplőtelen“ lesz teljes életiben.

Sz. *Udalrik ptk. (benzés apát) hv.*

Őshirü Augsburgot szavain megvédi a Huntól:
A nyáj pásztorja így harczola, mint katoná.
Udvari körbe sem ing a tiszta irányu Udalrik:
Jobb neki érzi talán! klugnyü és czelli magány.

Sz. *Felicitas 7 fia, vtk.*

Hét fiu állta körül anyját s mind meghala hősül,
Anyjuk így újra szülé őket a vérpad ölén.
Fiai mennek elől a szülő végezetül jó:
Így veszi, bár szive fájt, végezetül a halált.

Sz. *Ruffina és Secunda szk. vtk.*

Két nővér veszi át buzdulva a vértanu pálmát;
Ruffina lesz a primás, szende Secunda a más.

Jul. 11. Sz. *I. Pius p. vt.*

Márcion és Valens tanait nem türheti ő meg;
Nagy törvényt rendelt: óvni a sz. Eledelt.
Nem volt az vaskor, volt Róma aranykora akkor,
Amikor a császár s pápa az ily nevü pár,

Jul. 12. Sz. *Gualberti János apát. ra.*

Hol nagyhirü műhelyt hit-erényre nemes kezéd ültet
Mondatik árnyékos „völgy“-nek a szende lugas.
S ámbár visszavonult e homályos völgy a világtól:
Fényt amaz árnyék sző. a te nevedre Dicső!

Sz. *Bereniké (Verónika) a fenicziai vérfolyásos asszony.*

Érintvén a ruhát, rögtön átérzi hatását:
Hogyha erős hittel birsz: ma is áll e siker.

Sz. *Paulin ptk. Szever áldor. Lukács szerpap, Tibold ka-
tona és tt. vtk.*

Sz. Péter küldé Paulint Lukkába az üdvért;
Már a zsenge növény állt a vihar vad ölén.

Imets F. Jákó.

KISEBB KÖZLEMENYEK.

— **Vidéki levél.** Haec dies quam fecit Dominus. Méltán törnek elő a szívből ezen magasztos szavak, azon feledhetlen perczek után, melyek az Ur nagy napján, áldozatkész szívek fellángoló buzgalmának, nekünk tanu-
nak az elragadó meglepetés pillanatai valának.

Azért kérem főtisztelendő szerkesztő ur szívesked-
jék helyet adni kedves lapjában szerény soraimnak, me-
lyeket a magasztalás és mindnyájan résztvevők lelkében
honoló hála dikálának, megörökítésére a napnak a nyil-
vánosság terén is, s egyszersmind buzdításul azoknak,
kiket magasztos példák képesek nagy tettekre gyulasz-
tani. De ad rem.

Ugyanis — nem is kellene emlitenem — hogy itt
Szász-Régen városában is megünnepeltetik a mély titku
örök szeretetnek napja nyilvánosan taraczkok durrogása
mellett, oly ünnepélyesen, a mennyre csak a helyi kö-
rülmények engedik. Itt nálunk — dicsérettel legyen fel-
említve — még meg van azon szép vallásosság sugal-
mazta szokás, hogy processiók alkalmával a legelső ál-
lásu urak vállalkoznak kész örömmel a baldachinum
vivésére is. Így történik ez Ur napján s aztán ezen szí-
vességnek mintegy viszonzásául a helybeli plébános urak
ősi szokás szerint meghívják ezeket, valamint más hit-
község-tanácsi és főbb urakat, vendégszerető asztalukhoz.

Meg volt ez jelen évben is. Szeretve tisztelt plébá-
nos urunk barátságos asztalához gyülekezőnk, az isteni
tisztelet végeztével, örvendve az erős napok után kide-
rült időnek, mely mintha csak e páratlan ünnepélyre öl-
tötte volna fel a fényes derűt, hívta volna elő a mele-
gítő napsugarakat. Ezen igazán barátságos, az őszinte
bizalom és kölcsönös szeretet által fűszerezett ebéd; a
szívet megnyitá fellángoltatva a jótékonyosság, az emberi
szív egyik főkének gyakorlására.

Egyikben mintha csak a költő eme szép szavai fo-
gamzottak volna meg:

„Özvegyek és árvák kezüket terjesztik utánad:
Nyujtsd te is a magadét: oda fönveszed érte jutalmad.“
Másokban az Isten iránt érzett buzgalom tört elő fensé-
ges, magasztos tettek, ígéretekben. Jól tudva:

„Ha az urnak szentelt oltár szívünk

Aldozat rajt cselekedetünk,

S a tűz, mely azt meggyújtja — az ima

Az áldozatnak kedves illata.“

De igazán méltó, hogy névleg is elsoroljam mélyen
érzett hála és köszönettel azon nemes lelkü jótévedők ne-
veit, kik egyaránt versenyeztek a vallásos buzgóságnak
áldozatokban való nyilvánításánál.

Tek. Papp Sándor ügyvéd ur volt az első, ki meg-
nyitotta a jótévedők sorát. Ő igazán ügyvéde minden jó,
nemes és szépnek; lefelé az alattvalók iránt könyörüle-

tes, felfelô a tisztelet minden nyilvánulásaiban otthonos. Miután lelkes szavakkal élte püspök ur ô excellentiáját, mint kegyesen gondoskodó jó atyát; a társaság figyelmét gyujtó szavakban az úgynevezett „Szegény gyermekeket segélyező egyesíté-^sre hivat fel, mely már több városban szépen virágozik s melynek kezdeményezésén itt is már többen fáradoztak. Szavai a legmelegebb pártolásra találtak a társaság körében; elég legyen most annyit említenem, hogy már bizottság van kiküldve a társulat szervezése végett. Remélem minél hamarabb többet is írhatok róla.

De a nagyielkü ügyvéd ur nem elégedett meg ezzel; következő tetteivel még fényesebben bizonyította be fenekét érzelmeit: 5 o. é. frtot adván át plébános házigazda urnak, jövő karácsonkor a szegények közti kiosztás végett, úgy szintén 13 o. é. forintot, hogy az épen következő vizsgák alkalmával a legvallásosabb és szorgalmasabb tanulók között kiosztassék. (Már meg is történt.)

Még itt sem állapodott meg. Látva tapasztalva Isten házában, templomunknak szegényes voltát, szándéka azt egy szép, majd az új főoltárhoz méltó csillárral ellátni.

Mintha csak a nagy író eme szavai testesedtek volna meg, nyertek volna érvényesülést a jó szívu ügyvéd ur szavai és tetteiben:

„A legszebb, legboldogítóbb erények egyike a jótékonyosság. Tekintsük szegény embertársainkat testvéreknek, kikkel osztozzunk a bôl, a mit az Isten nekünk adott, legyen az sok vagy kevés, adjunk nekik a mennyit adhatunk gyöngéd kézzel, szelid mosolylyal, magányosan, nem a világ színe előtt, és inkább fognak e szerény segítségnek örülni, mint a dus áldásnak, ha pompásan, czifrán és zajosan hull le a nyilvánosság mennyezetéről.“

Lelkes követôje volt mindig a szép példának fâradhatlan szorgalmu gondnokunk tek. Madari Lajos ur, ki valóban köztisztviselőben álló elôdjéinek nyomdokain kíván haladni. Papp ügyvéd ur után szólott felköszöntôiben, az igazi lelkesülés, az egyházhoz való törhetlen ragaszkodás hangján, ki csak a kellô idôt és alkalmat várja, hogy jó akaratját tettekben nyilváníthassa. Különbén már azon rövid idô alatt is szemlélhetjük tevékenységét, melyet nem rég megkezdett gondnoksága alatt átélünk. De fényes bizonyítékát adta ma jó akaratjának, midôn örömmel a legnagyobb örömünkre hozta nyilvánosságra, hogy a templom hajóját a szentélytôl elválasztó karzatot — mely templomunkban eddig hiányzott — régi szándéka saját költségén felállíttatni.—

Igy emelte a lelkesülést, a buzgalmat tek. Müller János általánoson ismert jó nevü építész ur, kinek egyházunk iránt tanúsított jóságának kifejezésére méltó szavakat nem találók, s ezen jóságának nyilvánulásait most egyre tetôzi. Jelenleg is a templom meszelésére — mely megelőzi az új főoltár felállíttatását — 30 forintot ajánlott fel nagylelküen, ígérve a templom födelék — mely is renoválást kíván — saját költségén való kijavíttatását.

De még itt sem ért végett a jótéteményeknek gazdag sora, melyek e napot örökre emlékezetessé tették. Nem, mert tek. Urbán Mihály másik gondnok ur, ki méltó társa t. Madari urnak, ajánlott fel kellô használatra 50 szál deszkát, T. Perszina József jószívûségérôl,

emberbaráti szeretetérôl város szerte ismert m. k. adóhivatali ellenôr ur a templom javára 5 forintot o. é. Csergedy György művelt tapintatu m. k. honvéd-százados 10 szál deszkát ajánlott egyházi célra, mások ismét a szegény gyermekek segélyezésére tettek nagyra becsülendô ígéretek.

Igy folyt le a tiszta szeretetnek e lakomája a kölcsönös lelkesedés, lelkesítés és sohasem feledhetô tettek nyilvánulásai közt, midôn végre a szeretve környezett házigazda plébános ur a teljes elértékenvedés és elértékenyítés hangján adott kifejezést meghatottságának, melyet ennyi jótétemény felett érzett, lelke mélyébôl köszönve meg a szép, a nagy, feledhetlen tetteket és ígéretek. Elmondhatja igazán: „haec dies quam fecit Dominus.“ A magasztos naphoz valóban méltón, magasztosan gondolkodtak és tettek ezen t. urak, kik teljes mértékben felfogták Hugó Károly ama szavait és követték is: „Oh ha tudnák az emberek, mily jólesik a jótét nem csak annak ki veszi, hanem annak is a ki adja, akkor a jöttetés boldogító élvezetét többre becsülnék bôdító dözsoléseiknél, miket csak undor szokott követni, míg a jótétemény tiszta utóíze, sokszor éltünk fogytáig sem vész el. De csak az, ki maga is boldogtalan volt, kit gondok sujtának, a ki a jótét szükségét érezte, csak az tud szenvedni a szenvedôkkel s gyâmoltítani a gyâmoltalanokat; azért a szerencsétlenség sokszor valódi szerencse az emberekre nézve.“

En a magam és az egész hitközség nevében ismét és újból forró köszönetet mondok a nyilvánosság terén is a t. jótévô uraknak, kérve az urak Urát — a kinek dicsôsôgére s szegény gyermekei könnyeinek letörlésére csak pár óra alatt annyit tevének — éltesse ôket az emberi kor legvégsô határáig, virágozó egészség, teljes jólét és örömben, hogy még sokszor elmondhassuk s mások is jótéteményük hatása alatt: „haec dies quam fecit Dominus, exultemus et laetemur in ea!“ G. E.

I R O D A L O M.

— **Katholikus hitoktatás.** Havi folyóirat. I. évf. májusi füzet. Szerkeszti és kiadja: Fonyó Pál Kalocsán. — Tartalom: Mikép osztandók föl az iskolák, a hol több hiteltemzô mûködik. — Az ipariskolák hitoktatási tanterve. — Hitôsági rendtelek. — A hitujonctság átalakulása a középkorban. — Az úr imádságáról való oktatás. — Gyakorlati hitoktatás körébôl. — Levelezés. — Irodalom. — Vegyesek. — Elôfizetési ára: egész évre 2 frt 50 kr.

— **„A kath. hitterjesztés lapjai.“** Képes havi közlöny. V. évf. 7. füzet. Szerkeszti és kiadja Nogely István Nagyváradon. Tartalma: A kath. egyház üldöztetése Madagaskarkarban. — Kelet. — Afrikai élet. — Missiói tudósítások. — A szöveget nyolcz szép kép díszíti. — Ara egész évre csak 3 frt.

— **„Órangyal.“** A gyermekek barátja, tanítója és vezére. I. évf. 13 sz. Kiadja és szerkeszti Gladich Pál magyar-kimlei plébános. — Ara egész évre 80 kr.

— Beküldetett: **„A kolozsvári kereskedelmi akadémia VIII ik évi értesítôje az 1885/6 tanévrôl.“** Szerkesztette Kiss Sándor, igazgató. Az értesítô 5—20 lapján Nagy Károly értekezik „A német nyelv ta-

nitásáról a kereskedelmi szakiskolában.* — Ezt követik: a kimerítő igazgatói jelentés és a hivatalos adatok; melyek szerint az intézetben tanított 12 tanár. A tanulók létszáma volt: év elején 61, az év végén 56. (Kimaradt 4-, meghalt 1 tanuló)

„Az Erzsébet városi örmény-kath. elemi fiu iskola értesítője az 1885—86 tanévről. Közlő: Avedik Lukács, piébános — Tartalma: Erzsébetváros ismertetése. (két és fél oldalon.) — Észrevételek a családi körben előforduló téves rányu nevelésről. (Kár, hogy ezen életrevaló kis értekezés csak 3:1 résznyi oldalra terjed.) — A tanulók érdemsorozata egész terjedelemben közölve van, hiányzik azonban a tanulók statisztikai táblázata és az iskola beléletéről föltüntetett igazgatói jelentés. Ez utóbbit pótolja ugyan a „Tanügyi állapotok“ című rovat, mindazonat óhajtható volna, hogy akár „Jelentés“, akár pedig „Tanügyi állapotok“ címén kimerítőbb adatok bocsáttassanak az olvasó rendelkezésére. — Egyébiránt üdvözljük a világiátott igazgatót, s kívánjuk, hogy bölcs vezetése alatt az elemi iskola úgy továbbra is virágozzék.

„A brassó belvárosi rom. kath. főelemi tanoda II-ik értesítője az 1885—86 tanévről. Kiadta Biro Sándor, vezető-tanító. Tartalma: Írásbeli házi-főtantervek a püspöki oktatásban. Itta Spaller József. — Tanügyi adatok. — Tanítói személyzet. — Az előadott tananyag. — A tanulók névsora és statisztikai adatai; ezek szerint a fiu- és leány-iskolában beiratott összesen 309 tanuló, kilépett 12 tanuló. Vallásra nézve volt: rom. katolikus 333, gör. kath. 6, ev. ref. 5, ág. evang. 6, gör. kei, 4, unitarius 2, mózesvallású 1 (!) — Anyanyelvre nézve volt: magyar 222, német 122, (!) román 12.

— Megjelent a „**Külföld Szónokai.**“ Egyházi-szónoklati navi folyóirat. I. évfolyam 3. kötet. VII. füzet. Szerkeszti és kiadja Ribényi Antal (Kis-pest, templom ter). — Előfizetési-ára egész évre 4 frt. 80 kr.

— **„Jézus szentséges szívének hírnöke.**“ Havi folyóirat. 1886. VII. fuz. Szerkeszti Tóth Mike Károcsán. Tartalma: A két nap — A szent szív kedvelije. — Gyermek-dadogás. — A jámbor unoka. — Jézus szent szívének örömei. — Jézus szent szívének virágos kertje hazánkban. — A katolikus orvos doktor. — Szentséges látogatás. — Jézus szentséges szívének áldásai. — A titkos tarsulatok áldozatai; ára egész évre 1 forint 50 kr.

— Megjelent es beküldött a) **A gy.-fehérvári rom. k. nagygymnasium értesítője az 1885-6. tanévről.** Tartalma: Móricz Gyula emlékezete. Szabó Istvanói. — A gy.-fehérvári meteor. állomás észleletei az 1885. évről. — A tanári kar. — Az 1885—6. tanévben követett tanterv. — Az 1885—6. tanévben kidolgozott magyar és német írásbeli gyakorlatok. — Segélyegylet és önképzőkör. — Tanszerek szaporodása. — Tanügyi adatok. — A tanuló ifjuság névsora és érdemsorozata. — Statisztikai táblázatok a tanulók általános áttekintéséről. Figyelmeztetés.

— b) **A marosvásárhelyi r. k. nagygymnasium értesítője az 1885—6-ik tanévről,** közli Karácson Márton igazgató. Tartalma: Az iskolai évet bezáró beszéd. — Tanári testület. — Földolgozott tananyag. — Adatok a lefolyt iskolai évhez. — A tanári könyvtár. — Az ifjusági könyvtár. — A természet és föld-

rajzi szertár. — A rajzszerter. — Éremgyűjtemény. — Butorzat. — Alapítványosok és ösztöndíjasok. — Jutalmak. — A tanuló ifjuság érdemsorozata. — Statisztikai kimutatás. — Figyelmeztetés.

c) **A magyar királyi államvasutak piskitelepi elemi népiskola és elsőfoku ipariskola II értesítője az 1881—85 és 1885—86 tan évekről.** Az iskolagondnokság megbízásából a tanító-testület közreműködésével összeállította Ulrich Márton igazgató-tanító. Tartalma: Visszapillantás az előző tan évekre. — Adatok az 1885—86 tanévről — A tanítványok névsora és általános osztályzata. — Az iparos tanulók névsora. — Statisztikai kimutatás az 1885—86. iskolai évről. — Ertesítés.

— **A „Magyar Háziasszony“** című háztartási, gazdasági és szépirodalmi lap jun. 27-iki száma változatos tartalommal jelent meg. Szerkeszti Andrea, kiadja dr. Murányi Armin Budapesten. Ára 6 frt. Ajáljuk olvasóink figyelmébe.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Nyilvános hála-köszönet.** Ha áll Szent Gergelynek ama mondása: „Isten szemei előtt soha sem üres a kéz az ajándéktól, ha telve van jó akarral!“, mennyire áll ez püspök urunk ő excellentiája kezeiről és szívéből, melyek nem csak jóakarattal, de igazán folytonos jótéteményektől telve. Ez atyai szív és kezek ismét 100 frt. ajándékában részesült Szász Régen kath. hitközsége építendő új főoltára javára, nem rég küldött 250 frt adomány után. Miért ismételt hála-köszönetet küld a megörvendezett hitközség kegyes főpásztorának, kérve szívéből az ég urat: éltesse főpásztori székén soká teljes egészségben, hogy lelje legnagyobb örömét melyek boldogságán, melynek szükségét annyira szíven hordja!

— **Hála-köszönet.** Kegyes engedelméből püspök urunk ő excellentiájának egy újabb keletű atyai nemes tetteiről kívánom értesíteni e becses lapok nagyérdemű közönségét. Ugyanis Szentgyörgyről M. Illyére kántortanítói minőségben történt áthelyeztetésem alkalmával felmerült költségeim fedezhetése szempontjából nagyméltóságú és főtisztelendő Lönhart Ferencz erdélyi püspök urhoz, a szükölködők legjobb atyjához egy alázatos és szerény kéréssel járultam, melyben szorult helyzetem miatt segélyért könyörögtem. Kérésem meghallgatására talált és sokkal hamarabb, mint a hogy én gondoltam, mert alig telt el egy pár nap, mire megérkezett a válasz 20 frt o. é. bankjegy kíséretében. Öszinte hálaomat ő excellentiája iránt úgy vélem leróhatni, hogy nem szünöm megmindennapi imámban az emberiség sorsát intéző gondviselő Istent kérni, miszerint püspök urunk ő nagyméltóságának viruló egészséget tarts meg és drága életét az emberi kor legmesszebb határáig terjessze ki, hogy áldásos főpásztori kormányzását alattvalóinak boldogítására, az anyaszentegyház felvirágoztatására, Isten nagyobb dicsőségére állandóan folytathassa, mely által magát a mennyei udvarra érdemesíthesse! Maros-Illyén, 1886. jul. 1-én Márton Gábor, okl. kántortanító

— **Az erd. rom. kath. irodalmi társulat** ez idei rendes közgyűlését f. hó 6-án d. e. a már közölt sorrend szerint megtartotta. Az elnöki megnyitó beszéd,

mely először ezen lapok hasábjain, azután pedig külön lenyomatban is meg fog jelenni, valamint a dr. Szuchy Béla theol. tanár által tartott értekezés valódi fénypontjait képezték a gyűlésnek; több üdvös határozatai közül pedig kiemeljük azt, melynélfogva a „magyar kath. irodalmi társulatnak“ f. év augusztus első hetében Budapesten tartandó alakuló közgyűlésén Veszely Károly elnök és dr. Tódor József alelnök által magát képviseltetni fogja.

— **III. választmányi gyűlés** tartatott 1886. június 30 án. Jelenvoltak: dr. Tódor J. alelnök, Fogarassi J. pénztárnok, dr. Cserni B. ellenőr, Szabó I., dr. Szuchy B., Takó J., dr. Veress F. választmányi tagok és Pál I. titkár.

1. A jegyzőkönyvnek a meghatározott módon történt hitelesítése, — tudomásul vétetik.

2. Alelnök jelenti, hogy Baka J. kiadandó művére a választmány ajánlatát elfogadta és a mű cím lapját látomozás végett beterjeszti. — Tudomásul vétetik.

3. A számvizsgáló bizottság megteszi jelentését a pénztár állásáról a mint következik: Az erdélyi r. k. irodalmi társulat pénztári forgalma 1886. jan. 1 től 1886. jun. 30-ig. 1. Összes bevétel 811 frt 82 kr. 2. Összes kiadás 712 frt 10 kr. Pénztár maradvány 99 frt 71 kr. Az 1886. április 14-én eszközölt pénztár vizsgálatból számított időszakban volt: 1. Pénztármaradvány 262 frt 22 kr. 2. Bevétel 86 frt 90 kr., összesen 349 frt 12 kr.; kiadások 249 frt 40 kr., maradvány: 99 frt 72 kr. Részletesen u. m.: I. Bevételek: 1. Tagdíjak 78 frt 70 kr. 2. Hirdetésekért 8 frt 20 kr., összesen 86 frt 90 kr. II. Kiadások: 1. Közvilágítás nyomatásáért 171 frt; 2. újságkutatási bélyegilleték 4 frt 20 kr.; 3. újságbélyegekre 40 frt; 4. újság-expedició három hónapra 24 frt; 5. Bükának küldeményért 20 kr.; 6. Polgár A. asztalosnak a készitendő butorokra előleg 10 frt, összesen 249 frt 40 kr. Tudomásul vétetik és a kitett időre a felmentvény megadatik.

4. György István bukaresti elnök a társulati közlöny küldését jutányos áron küldetni, kéri. — A lap küldetni fog, csakis a postai költségek megfizetése kérétek.

5. Alelnök jelenti, hogy a székesegyházi sekrestyés hirdetést tevén közé a társulati lapban, szerény anyagi viszonyai között csakis a bélyegpénzt fizette, a díj kik megelengését kéri. — Megadatik.

6. Alelnök jelenti, hogy az elnökség a közgyűlésre a meghívót kibocsátotta, melyet a választmánynak beterjeszt. — Tudomásul vétetik.

7. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéretnek Szabó, Szuchy és Takó választmányi tagok.

— **A csődvizsgálat eredménye.** A f. hó 5-én délelőtt megtartott csődvizsgálatra megjelent összesen 37 ifju; ezek közül fölvétettek az első évi theológiára: Ferenczi Dénes, Lehner Kristóf és Hatos Imre; a második bölcsészeti osztályba: Csiki Miklós, Tamás István, Endes Antal, Kiss András; az első bölcsészeti osztályba: Balogh István, Szeles Pál, Balogh József, Bömches József, Kábdébó József, Csató Sándor, Willmán Géza, Hilt-scher Manó és Balázs Ferenc; összesen 16.

— **Személyzeti.** Zsigmond Endre nagyszombati segédlelkész töröcsvári lelkésznek neveztetett ki.

— **Tudomásul.** Több oldalról jött kérdezősködésre van szerencsém t. olvasóink b. tudomására hozni, hogy a

„Vezérkönyv“ még mindig teljes bőségben kapható. Egy példány ára 12 kr.; 20 pld. 2 frt; 50 pld. 4 frt; 100 pld. 6 frt; 200 pld. 10 frt. vagy megfelelő intenciók elvállalása. Tisztelettel Dr. Tódor

— **Régi zeneszerszám.** Assyriában és Egyiptomban, különösen Memphisben, állítólag nemrég legalább is háromezer éves hárfákat ástak ki. E hárfáknak 21 hurok van. Találtak ezertfelül flótákat, trombitákat, harangokat, dobokat, de olyan vonós hangszert nem, a mely a mi hegedűinkhez hasonlítana.

— **Még a villamos erőt is meglopják.** A lezuhabb és legkorszerűbb vétség kétség kívül a villamoság lopása. Ez a tolvajlási mód úgy látszik New-Yorkban az Edison-féle világító társaság nagy kárára, javában virágozik. Az illetők a föld alatti vezetékeket egyszerűen összekapcsolják a saját vezetékükkel és a villamos áramot lakásukba vezetve, ingyen világítást és mozgató erőt szereznek maguknak. A legrosszabb az, hogy a megcsapolt helyet nem könnyű felfedezni. A tolvajlás csak a lámpa gyengébb világító erejéről vehető észre, de a tettes nyomára még azért is nehéz jutni, mert a világítás csökkenése ép úgy származhatik a vezeték valamely megromlott helyétől.

— **Érdekes fölfedezés.** Mint a francia lapok írják, a párisi académie de médecine jelenleg behatóan foglalkozik dr. Martin Emil marseillei orvos egy fölfedezésének kísérleti uton való megbirálásával, mely nem kíván kisebb dolgot lehetővé tenni, mint a vakoknak természetesen visszaadni a látóképeségüket és pedig egy platina készülék segítségével, mely arra szolgál, hogy ama hatásokat pótolja, melyeket a fény a szem kamara obscurájára gyakorol. Minthogy a készüléknek csaknem fájdalom nélkül való beillesztése tisztán sebészeti uton történik, a megkezdett kísérletektől jó eredményt várnak (?)

— **A gyufa mint időkimélő.** Sir Lyon Playfair egyik tudományos értekezésében kiszámította, hogy az angol ember (tán bizony a magyar is!) átlag tizszer használva a gyufát naponként kova és tapló helyett, évenként 150 órát kimél meg és az egész angol nép e munkakimélés által mintegy 260 millió font sterlinget nyer, ha csak egy schillinget számítunk is napi munkabér gyanánt. (Ime a Magyarországon ezelőtt 50 évvel még nem becsült magyar találmány haszna!)

— **Pályázatok.** Szolnok-Doboka megyében leendő olábláposbányái r. kath. orgonista-tanító állomás üresedésbe jövén, erre ezennel pályázat hirdettetik. Jövedelme: I. a magas kincstártól: 1. évi fizetés 300 frt, 2. kántori illeték fejében 37 frt 80 kr., 3. tűzifa átalány 32 frt, 4. iskolafűtés, favágatás és takarításra 25 frt, 5. kényelmes lakás, gazdasági épületekkel és belső kert, 6. egy negyed holdnyi külső kert. II. a hivataltól: 7. stola mintegy 100 frt, 8. tandíj mintegy 40 frt. Kik zongorán kívül még más hangszert is kezelnek, mellék jövedelemre is számíthatnak. Pályázni kívánó orgonista-tanítók vagy jelöltek szabályszerűen bélyegzett folyamodványukat keresztlevél, tanképesítési okmány, eddigi szolgálatukról szóló bizonyítvány és minősítvényi mellékletekkel együtt folyó július 31-ik napjáig alóírt hivatalhoz terjesszék be. Károlyfehérvárt, 1886. július 3. Az erd. püspöki hivatal.

— **Pályázat.** A károlyfehérvári rom. kath. főlemlé iskolánál üresedésbe jött III-ik osztálytanítói állásra, mely folyó évi augusztus hó végén okvetetlen elfoglalandó, ezenel pályázat rendtetik. Evi jövedelme ezen állásnak a következő rendszeresített élvezményekből áll: I. az erdélyi rom. kath. elemi iskolaalaphól: a) fizetés czimán 225 frt; b) lakbér czimén 120 frt; II. a földő káptalan-tól 25 frt; III. a várbeli volt német község pénzalapjából 52 frt 50 kr; IV. tandíj mintegy 80—100 frt. — Pályázni onaptók felhivának, hogy ez iranti kérvényeiket, a tanképesítésokra, eddigi működésök s erkölcsi magaviseletökre vonatkozó okmányokkal kellően felszerelve, folyó évi július hó 31-ig alóírt hivatalhoz betérjeszteni annyival is inkább siessenek, mivel később beérkezendő folyamodványok tekintetbe vételni nem fognak. Károlyfehérvárt, 1886. július hó 3-án. Az erd. püspöki hivatal.

Előzetes jelentés.

F. é. augusztus 1-től Bécsben Kärntnerstrasse 15. sz. alatti hason intézetet nyitunk. A budapesti intézet minden tekintetben megmarad a régi alapon. Megrendeléseket akár Budapesten, akár Bécsben szokott pontossággal fogunk eszközölni; miért is igen tisztelt ügybaratainkat tiszteletteljesen kérjük, miszerint eddigi kegyes jóindulatukkal es partfogasúkkal bennünket továbbra is megtisztelni kegyeskedjenek.

Müntézetünknek ilyeten kiterjesztésével úgy hisszük ügyfeleinknek is fontos szolgálatot fogunk tenni, mivel most már minden szükségeltető egyházi tárgy vagy műdarabbal el lévén látva, mindenben a leggyorsabban eleget tehetünk becses kivanatainknak.

Mihezirtas végett batrak vagyunk a következőket tudomasveteli végett közzétenni:

Bécsbe érkező magyarúl írt levelekre magyarúl fogunk válaszolni. Kérdéseket, tudakozódásokat vagy felvilágosításokat — amint eddig is történt — a legnagyobb készséggel adjuk meg ezenül úgy Budapestiről, valamint Bécsből is.

Magyarországi t. vevőinket Bécsben való tartózkodásuk alkalmával pedig kérjük, miszerint bennünket becses látogatásukkal megtisztelni kegyeskedjenek. Kitünő tisztelettel

Szüts és Társa.

egyházi szerek müntézete es kath. könyvkereskedése

Bpesti, ferenciek bazára 16. Bécs, Kärntnerstrasse 15.

Horgany vonal.

Az osztrák-magyar kir. kormányval egyetértőleg

A legbiztosabb, legjobb és legolcsóbb ut

FIUMÉBÓL NEW-YORKBA

Gőzhajó **„SIDONIAN”** 1382 tonna

Elutazás Fiuméből július 15-én.

Közvetlen utazójegyek és közvetlen podgyász felvétele es tengeri szállítólevelek **Budapestről** es **Magyarország** más főállomásaitól **Északamerikába** bármelyik főhelységéhez.

Ezen társulat az egyedüli, melynek joga van **Magyarország főállomásairól** közvetlenül utijegyeket **Amerikába** való utazásra elárusítani.

Szállítások a **földközi-tengeren** közbe eső kikötők számára elfogadtatnak.

Bővebb utasítást nyerni:

Adria-Compagnie által, valamint

BUDAPESTEN ES FIUMÉBAN

Hoffmann S. es W.

Magyarország főügynökei Kenderon Brothers által (Horganyvonal)

Cristóf Ferencz-féle

Szobapadozat-fénymáz lak szagatlan és gyorsan szárad.

Praktikus sajátságánál fogva es egyszerű kezelés-módja miatt igen alkalmas a szobapadozatok befestésére es lakirozására. — Mindenki maga kezelheti. —

A lakirozott szoba **két óra mulva** már használható. Különféle színekben (földő-festék) es színtelen is kapható (csak fényességet adva).

Próbák- es használati-utasítást kaphatni a raktárakban.

Vidéki raktára: Gyulafehérvárt, Idősb Misselbacher J. B-nél.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtóján Gyulafehérvárt.